

KAMPEREN AAN BOORD

Iris van der Zande is historicus met een specialisatie in emotiegeschiedenis. Voor Zeemagazijn vertelt zij over haar onderzoek als Warnsinck Fellow.

Ik schreef reeds verschillende essays over de emoties van zeventiende-eeuwse zeemannenvrouwen aan de hand van gekaapte brieven. In mijn masterscriptie over een vroeg negentiende-eeuws tuchthuis staan eveneens de persoonlijke visie en emoties centraal. Daarnaast richt ik mij op thema's als gender en de wederkerigheid tussen omgeving enerzijds en culturele opvattingen en gedragingen anderzijds.

In september ben ik begonnen als Warnsinck Fellow bij Het Scheepvaartmuseum. Vanuit de in mijn studie opgebouwde interesse doe ik hier onderzoek naar de Tarakanreizen. Dit waren jeugdreizen voor jongens van 15 tot 18 jaar. Vanuit IJmuiden vertrok het m.s. Tarakan van de Stoomvaart Maatschappij Nederland in de zomer van 1935, 1936 en 1939 voor verschillende kampeerreizen naar Noorwegen. Het Scheepvaartmuseum bezit vele fascinerende bronnen over deze intrigerende jongensreizen, zoals technische tekeningen, liederenboeken, handgeschreven reisverslagen, reisgidsen, Noorse souvenirs en tijdens de reizen gemaakte foto's en films. En het leuke is: er is nog nauwelijks onderzoek gedaan naar dit materiaal!

Dit onderzoek naar de Tarakanreizen sluit aan bij het onderwerp van mijn bachelorscriptie – de reisbeleving en beeldvorming van Nederlandse cruisepassagiers op reis naar Noorwegen in de periode 1920-1939 – die ik in 2014 afrondde aan de Erasmus Universiteit. De Tarakanreizen wil ik plaatsen binnen de bredere context van het toerisme in het Interbellum door me te richten op de politieke, economische en culturele drijfveren in deze periode. Wat ik zo interessant vind aan het toerisme is dat het een belangrijke culturele factor vormt, die grote invloed kan uitoefenen op de samenleving. Het toerisme is met andere woorden niet louter een economisch product, maar een culturele praktijk. Om deze bredere context te scheppen, gebruik ik naast de objecten die aanwezig zijn in de collectie van het Scheepvaartmuseum ook archieven van Nederlandse scheepvaartmaatschappijen, reisverenigingen en jeugdorganisaties en richt ik mij op maritieme jeugdliteratuur. In tegenstelling tot de meeste onderzoeken over maritieme geschiedenis heb ik in dit onderzoek aandacht voor identiteitsvorming, ideeën over opvoeding en gender. Hierdoor kan dit onderzoek een nieuw licht werpen op een onderbelicht onderwerp binnen de maritieme geschiedenis: de vooroorlogse plezierreizen.

De Tarakanreizen zijn interessant omdat ze ons meer kunnen vertellen over de beweegredenen van de jongeren om met deze reizen mee te gaan en hun reiservaring. Waarom was een vakantiereis per schip gewild? Wat werd de jongens in de reisgidsen 'beloofd', welke verwachtingen hadden zij en werden deze verwachtingen ook waargemaakt? Andere interessante vragen zijn: waarom werden de Tarakanreizen 'kampeerreizen' genoemd en welke ideeën gingen

hierachter schuil? Welke motieven had de Stoomvaart Maatschappij Nederland om dergelijke reizen te organiseren? Waren er ook andere partijen, zoals jeugdorganisaties, bedrijven of de Nederlandse overheid mee gemoeid? Zo ja, wat waren hun motieven?

Opmerkelijk is, dat de reizen vooral in de jaren dertig populair waren. Na de oorlog is geprobeerd de Tarakanreizen weer te laten plaatsvinden. Dit gebeurde in 1962. Deze reis was echter door de afnemende belangstelling verliesgevend en zo kwam een einde aan de Tarakanreizen. Hoe kunnen we de afnemende belangstelling verklaren? Een interessante parallel is te trekken met de meisjesreizen van de Rotterdamse Lloyd die ook in de jaren dertig werden georganiseerd. Deze reizen vonden na de Tweede Wereldoorlog eveneens weinig weerklank. Wat waren de overeenkomsten en verschillen tussen deze meisjesreizen en de jongensreizen met het m.s. Tarakan?

Kortom: genoeg interessante vragen, die hopelijk door onderzoek in de collectie van Het Scheepvaartmuseum beantwoord kunnen worden. Mijn bevindingen zal ik publiceren in een maritiem historisch tijdschrift en presenteren op de Fellowdag van de Vereeniging in februari.